

УДК 349.6

А. К. СОКОЛОВА,
канд. юрид. наук, доц.,
Національний університет
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»,
м. Харків

ПРОБЛЕМИ ЗАКОНОДАВЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА ВОДОКОРИСТУВАННЯ

У статті проведено комплексне дослідження правових категорій і проблем, пов'язаних із забезпеченням здійснення права водокористування, проаналізовано специфіку орендного водокористування, зроблено висновок щодо необхідності вдосконалення екологічного (водного) законодавства в сфері здійснення права водокористування.

Ключові слова: екологічне право; екологічне законодавство; водне законодавство; право загального водокористування; право спеціального водокористування; орендне водокористування.

Вода, як один із видів природних об'єктів, входить до складу всіх елементів біосфери, вона присутня не лише у водних об'єктах (водоймах, річках тощо), а й у повітрі, ґрунті, живих істотах і є найважливішим екологічним чинником у житті наземних організмів, основною частиною протоплазми клітин, тканин, рослинних і тваринних соків. Води становлять середовище перебування представників рослинного і тваринного світу. З давніх-давен наявність водних ресурсів була вирішальним фактором при визначенні місць розселення людей.

Води виконують екологічну, економічну й культурно-оздоровчу функції. Екологічна виражається в забезпеченні природних умов життя на землі; економічна – в тому, що вони є досить важливим енергетичним і транспортним ресурсом, невід'ємною частиною промислового й сільськогосподарського виробництва; культурно-оздоровча виявляється у використанні їх для відпочинку, водного туризму, спортивно-любительського рибальства, санітарно-курортного лікування, організації заказників і заповідників.

Необхідність правового регулювання використання й відтворення, охорони вод викликана низкою чинників, а саме:

1) установленим екологічним станом природного об'єкта. Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.10.2007 р. схвалено Концепцію національної екологічної політики України на період до 2020 р. Серед проблем, на розв'язання яких спрямовано цей правовий документ, можна назвати: а) втрату значною частиною водних об'єктів своєї природної чистоти й порушення їх здатності до самоочищення; б) перевищення обсягу природного стоку вод у результаті забруднення водних об'єктів сполуками важких металів, азотом, сульфатами, нафтопродуктами й фенолами; в) скидання в річки в ряді областей забруднених вод [13; 2007. – № 79. – Ст. 2961]. Також зазначено, що практично всі поверхневі водні джерела і ґрунтові води забруднені. Інтенсивна евтрофікація внутрішніх водойм призводить до погіршення стану Чорного та Азовського морів. Підземні води України у багатьох регіонах (Автономна Республіка Крим, Донбас, Придніпров'я) за своєю якістю не відповідають нормативним вимогам до джерел водопостачання, що пов'язано передусім з антропогенним забрудненням [5; 2011. – № 26. – Ст. 218];

2) урахуванням наслідків незадовільного екологічного стану вод. Екологічний стан поверхневих водних об'єктів і якість води в них є основними чинниками санітарного та епідемічного благополуччя населення. Водночас більшість водних об'єктів за ступенем забруднення віднесена до забруднених та дуже забруднених. Особливе занепокоєння викликає стан водопостачання сільського населення, оскільки централізованим водопостачанням забезпечено лише 25 % сільських населених пунктів України. Забруднення води нітратами призводить до виникнення різноманітних захворювань, зниження загальної резистентності організму і, як наслідок, до підвищення рівня загальної захворюваності, зокрема на інфекційні та онкологічні захворювання. Невідповідність якості питної води нормативним вимогам є однією з причин поширення багатьох інфекційних та неінфекційних хвороб;

3) зростаючими масштабами споживання: витрати свіжої води на одиницю випущеної продукції в Україні перевищують аналогічні показники порівняно з Францією – у 2,5 раза, Німеччиною й Великобританією – у 4,3 раза.

При цьому в Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» [5; 2011. – № 26. – Ст. 218] підкреслюється, що водокористування в Україні здійснюється переважно нераціонально, непродуктивні витрати води збільшуються, об'єм придатних до використання водних ресурсів внаслідок забруднення і виснаження зменшується. За рівнем раціонального використання водних ресурсів та якості води Україна, за даними ЮНЕСКО, серед 122 країн світу посідає 95 місце;

4) урахуванням таких якостей цього природного об'єкта, як обмеженість і вразливість.

У зв'язку з цим важливим та актуальним є питання належного правового забезпечення здійснення права природокористування. Науковим та теоретичним підґрунтям для розробки цієї проблеми стали роботи таких вчених у галузі екологічного права, як В. І. Андрейцев, Г. І. Балюк, Ю. О. Вовк, А. П. Гетьман, А. К. Соколова, Ю. С. Шемшученко, М. В. Шульга [1; 2; 6; 8; 15; 9] та ін. Безпосередньо питанням правового водокористування приділено увагу в працях таких правознавців, як М. М. Бринчук, С. О. Боголюбов, О. Л. Дубовик, О. С. Колбасов, Н. В. Локтева [4; 3; 7; 10; 11] та ін. Між тим мало вивченою залишається законодавча основа визначення підстав та порядку виникнення та припинення права водокористування.

Метою даного дослідження є оцінка стану правового регулювання підстав виникнення та припинення права водокористування та розробка пропозицій щодо вдосконалення правової бази з даного питання. Відповідно до поставленої мети завданнями дослідження є: аналіз підстав та порядок виникнення та припинення права водокористування; дослідження особливостей виникнення та припинення права орендного водокористування.

Правове регулювання використання й охорони вод в Україні забезпечується Конституцією України (1996 р.), Водним кодексом України (1995 р.) [5; 1995. – № 24. – Ст. 189], законами України «Про охорону навколишнього природного середовища» (1991 р.) [5; 1991. – № 41. – Ст. 546],

«Про питну воду та питне водопостачання» (2002 р.) [13; 2002. – № 6. – Ст. 223], «Про загальнодержавну програму розвитку водного господарства» (2002 р.) [5; 2002. – № 25. – Ст. 172] та ін., розпорядженнями й указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України та ін.

Розглянемо підстави виникнення права водокористування. Право водокористування виникає за наявності певних юридичних фактів (дій, подій), які здійснюються суб'єктами даного права або відповідними органами в межах своєї компетенції або виникають через природні умови. Розрізняється право загального та право спеціального водокористування. Підставою для виникнення права загального водокористування є правомірні дії суб'єкта, передбачені водним законодавством. Це право реалізується як на об'єктах загального користування, так і на водних об'єктах, наданих у відокремлене користування. Як зазначено в ст. 47 ВК України, на водних об'єктах, наданих в оренду, загальне водокористування допускається на умовах, які встановлені водокористувачем за погодженням з органом, що надав водний об'єкт в оренду. В обов'язки водокористувача, який користується водним об'єктом на умовах оренди, входить повідомлення населення про умови або про заборону загального водокористування на даному водному об'єкті. Якщо ж такі умови водокористувачем або відповідною радою не встановлені, то загальне водокористування визнається дозволеним без обмежень. Можливе обмеження права загального водокористування. Так, з метою охорони життя і здоров'я громадян, охорони навколишнього природного середовища та з інших передбачених законодавством підстав районні і міські ради за поданням центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, обласних, Київської, Севастопольської міських державних адміністрацій, органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища та інших державних органів встановлюють місця, де забороняється купання, плавання на човнах, забір води

для питних або побутових потреб, водопій тварин, а також за певних підстав визначають інші умови, що обмежують загальне водокористування на водних об'єктах, розташованих на їх території.

Підставою виникнення права спеціального водокористування є дозвіл, який видається відповідними державними органами: Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями – у разі використання води водних об'єктів загальнодержавного значення; органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими радами за погодженням із Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями – у разі використання води водних об'єктів місцевого значення.

Видача дозволів на спеціальне водокористування пов'язується з обов'язковим їх погодженням з компетентними державними органами залежно від виду водних об'єктів. Наприклад, видача дозволів на спеціальне водокористування здійснюється на підставі клопотання (заяви) водокористувача з обґрунтуванням потреби у воді, погодженого з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері розвитку водного господарства, а на території Автономної Республіки Крим – органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань водного господарства, – в разі використання поверхневих вод, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, – у разі використання підземних вод та центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я, – у разі використання водних об'єктів, віднесених до категорії лікувальних. Порядок погодження і видачі дозволів на спеціальне водокористування затверджується Кабінетом Міністрів України [13; 2002. – № 12. – Ст. 590]. Виданий дозвіл на спеціальне водокористування розглядається як офіційний документ, що дає право підприємствам, установам, організаціям

та громадянам на користування конкретними водними об'єктами в межах встановлених лімітів. Рішення про погодження клопотання (заяви) про видачу дозволу на спеціальне водокористування, а також про видачу цього дозволу повинно бути прийнято відповідним державним органом у місячний строк.

У разі відмови у погодженні клопотання або у видачі дозволу водокористувачу надається відповідь з обґрунтуванням причин відмови.

У дозволі зазначаються:

- 1) найменування органу, що його видав;
- 2) найменування та реквізити водокористувача – юридичної особи (прізвище, ім'я, по батькові, адреса водокористувача – фізичної особи);
- 3) термін, на який видано дозвіл;
- 4) ліміти забору води, використання води та скидання забруднюючих речовин;
- 5) умови спеціального водокористування;
- 6) інші відомості (у разі потреби).

Дозвіл скріплюється печаткою та підписом керівника органу, що його видав.

Зразки бланків дозволу та клопотання щодо його отримання, перелік відомостей, що подаються водокористувачами для отримання дозволу, затверджуються спільним наказом Мінприроди, МОЗ і Держводагентства.

Водне законодавство встановлює що спеціальне водокористування може бути: короткотерміновим (до 3 років) – у разі скидання водокористувачем забруднюючих речовин у водні об'єкти в обсягах, що перевищують граничнодопустимі, які встановлюються органом виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями; довготерміновим (від 3 до 25 років) – в усіх інших випадках. У разі коли умови спеціального водокористування залишаються незмінними, за клопотанням водокористувача термін спеціального водокористування може бути продовжено, але не більше ніж на період відповідно коротко- або

довготермінового водокористування органом, що видав дозвіл, про що у дозволі робиться відповідна відмітка. Видача дозволів та погодження клопотань здійснюються безоплатно. Копії отриманих дозволів водокористувачі надають відповідним установам державної санітарно-епідеміологічної служби та органам водного господарства. Припинення права спеціального водокористування здійснюється органом, що видав дозвіл на спеціальне водокористування. У разі здійснення спеціального водокористування на прикордонних водах дозволи видаються з урахуванням вимог міжнародних договорів.

При видачі дозволів встановлюються строки водокористування в порядку, передбаченому ст. 50 ВК України.

Існують деякі особливості виникнення права водокористування на умовах оренди (ст. 51 ВК України).

Чинне водне законодавство передбачає, що у користування на умовах оренди для рибогосподарських потреб, культурно-оздоровчих, лікувальних, рекреаційних, спортивних і туристичних цілей, проведення науково-дослідних робіт можуть надаватися водосховища (крім водосховищ комплексного призначення), ставки, озера та замкнені природні водойми.

Не підлягають передачі у користування на умовах оренди для рибогосподарських потреб водні об'єкти, що: використовуються для питних потреб; розташовані в межах територій та об'єктів, що перебувають під охороною відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» [5; 1992. – № 34. – Ст. 502].

Водні об'єкти надаються у користування за договором оренди земель водного фонду на земельних торгах у комплексі із земельною ділянкою.

Водні об'єкти згідно з законом надаються у користування на умовах оренди органами, що здійснюють розпорядження земельними ділянками під водою (водним простором) згідно з повноваженнями, визначеними Земельним кодексом України [5; 2002. – № 3-4. – Ст. 27], відповідно до договору оренди, погодженого з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері водного господарства.

Надання водних об'єктів у користування на умовах оренди здійснюється за наявності паспорта водного об'єкта. Порядок розроблення та форма паспорта затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Типова форма договору оренди водних об'єктів затверджується Кабінетом Міністрів України. Умови використання водних об'єктів, розмір орендної плати та строк дії договору оренди водних об'єктів визначаються у договорі оренди. Методика визначення розміру плати за надані в оренду водні об'єкти затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища. Сплата орендної плати за водний об'єкт не звільняє від сплати орендної плати за земельну ділянку під цим об'єктом.

У чинному законодавстві передбачено, що у договорі оренди водного об'єкта визначаються зобов'язання щодо здійснення заходів з охорони та поліпшення екологічного стану водного об'єкта, експлуатації водосховищ та ставків відповідно до встановлених для них центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері водного господарства, режимів роботи, а також необхідність оформлення права користування гідротехнічними спорудами. Передача орендарем права на оренду водного об'єкта іншим суб'єктам господарювання забороняється. Орендарі, яким водний об'єкт надано в користування на умовах оренди, можуть дозволити іншим водокористувачам здійснювати спеціальне водокористування в встановленому порядку. Користування водними об'єктами, наданими в оренду, здійснюється відповідно до вимог Водного Кодексу та інших законодавчих актів України. Надання частин рибогосподарських водних об'єктів, рибогосподарських технологічних водойм, акваторій (водного простору) внутрішніх морських вод, територіального моря, виключної (морської) економічної зони України в користування для цілей аквакультури регулюються спеціальним законодавством України.

Таким чином, зміни в чинному водному законодавстві, а саме з питань правового регулювання орендного водокористування, торкнулися суттєвих характеристик цього договору. Законодавець розширив перелік водних об'єктів, які можуть виступати в якості об'єктів оренди, але в той же час не передбачив можливості надання частин водних об'єктів в оренду, а лише цілих водних об'єктів. Також визначено заборону на передачу окремих видів водних об'єктів в оренду. Таку заборону слід визнати цілком доцільною, зваживши на екологічну та економічну цінність цих об'єктів.

Також зміни зазнали положення щодо порядку оформлення договору оренди водних об'єктів, а саме наявності відповідності змісту цього договору Типовому договору, що затверджено відповідними органами. При цьому договір повинен містити обов'язки орендарів щодо додержання екологічних вимог.

Ціла низка положень присвячена на сьогодні дуже актуальному питанню щодо можливості реалізації загального водокористування, а саме: водні об'єкти надаються в користування на умовах оренди без обмеження права загального водокористування, крім випадків, визначених законом; орендарі водного об'єкта зобов'язані передбачити місця для безоплатного забезпечення права громадян на загальне водокористування (купання, плавання на човнах, любительське і спортивне рибальство тощо); при визначенні таких місць перевага надається традиційно розташованим місцям масового відпочинку; у межах населених пунктів забороняється обмеження будь-яких видів загального водокористування, крім випадків, визначених законом; заборона загального водокористування водними об'єктами, наданими в користування на умовах оренди, та їх нецільове використання є підставою для розірвання договору оренди.

Вказані зміни повністю відповідають положенням Закону України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 р. [5; 2011. – № 26. – Ст. 218] щодо необхідності врегулювання питань, що викликають резонанс у суспільстві, а саме

забезпечення дотримання законодавства України, що гарантує права громадян на доступ і користування землями водного фонду.

Ці зміни та доповнення є наразі своєчасними та повністю відповідають потребам суспільства.

Первинне водокористування (тобто користування суб'єктами, які мають власні водозабірні споруди і відповідне обладнання для забору води), якщо воно є спеціальним, також здійснюється на підставі дозволу, виданого відповідним компетентним органом. Вторинне водокористування здійснюється на умовах, встановлених угодою між вторинним і первинним водокористувачами.

Скид вторинним водокористувачем вод у водні об'єкти здійснюється на підставі дозволу на спеціальне водокористування.

Водний кодекс України визначив підстави припинення права спеціального водокористування. Право водокористування може бути припинено повністю або частково у випадках, передбачених чинним законодавством. Підстави припинення права водокористування можна поділити на безумовні і умовні. До безумовних належать ті юридичні факти, з якими закон пов'язує обов'язкове припинення права водокористування (ст. 55 ВК України). При умовних підставах припинення права водокористування передбачається можливість припинення права водокористування залежно від обставин, які потребують з'ясування. Так, здійснення права водокористування підприємствами, організаціями, установами і громадянами не відповідно до цільового призначення належить до умовних підстав припинення права водокористування.

Між тим доцільно було б віднести цю підставу до безумовних, зважаючи на положення інших екологічних актів, зокрема Земельного кодексу України [13; 2001. – № 46. – Ст. 2038], де вказана підстава припинення права користування землею визначена як безумовна. На важливості питань, пов'язаних з цільовим використанням природних ресурсів, зокрема земель, надр, вірно наголошують фахівці в галузі екологічного права. Так, вірно зазначається, що у сучасних умовах

розвитку земельних відносин правове забезпечення використання земельних ділянок за цільовим призначенням є одним із найбільш проблемних, що потребує першочергового наукового та практичного вирішення. Це обумовлено такими факторами, як: незадовільне виконання землевласниками та землекористувачами обов'язку щодо цільового використання земельних ділянок; безконтрольні та необґрунтовані зміни цільового призначення земельних ділянок переважно задля задоволення приватних інтересів без урахування віддалених наслідків такої зміни (стану природного ресурсу, зниження якісних характеристик земельних ділянок тощо); стрімке позбавлення нашої держави значної площі земель, що мають особливу господарську, рекреаційну, оздоровчу, екологічну, історико-культурну та природоохоронну цінність тощо [12, с. 1].

Слід наголосити, що водне законодавство не передбачає підстав припинення права водокористування окремо для громадян і для підприємств, організацій і установ. Серед підстав припинення права водокористування слід розрізняти правомірні і протиправні юридичні факти. До правомірних належать: закінчення строку водокористування; якщо відпала потреба у водокористуванні; ліквідація підприємств, установ чи організацій. До протиправних належать: порушення умов спеціального водокористування і охорони вод; систематичне невнесення збору в строки, визначені законодавством, за користування водними об'єктами тощо.

Водним законодавством встановлені спеціальні підстави припинення права користування водами. До цього переліку підстав належать: закінчення строку спеціального водокористування; якщо відпала потреба в спеціальному водокористуванні; ліквідація підприємств, установ чи організацій; передача водогосподарських споруд іншим водокористувачам; визнання водного об'єкта таким, що має особливе державне значення, наукову, культурну чи лікувальну цінність; порушення умов спеціального водокористування та охорони вод; виникнення необхідності першочергового задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення; систематичне невнесення збору в строки, визначені законодавством.

Водним законодавством передбачена також заборона користування водними об'єктами, яка є однією з форм припинення права водокористування. Заборона користування водним об'єктом може бути як повною, так і частковою. Так, встановлено, що користування водними об'єктами, які мають особливе державне значення, наукову або культурну цінність, а також тими, що входять до складу систем оборотного водопостачання теплових та атомних електростанцій, може бути частково чи повністю заборонено у встановленому порядку.

Існує специфічний порядок припинення права спеціального водокористування. Зокрема, припинення здійснюється: за клопотанням водокористувача, якщо відпала потреба у спеціальному водокористуванні; за рішенням органу, що видав дозвіл на спеціальне водокористування, у разі закінчення строку спеціального водокористування або ліквідації підприємства, установи чи організації; при передачі водогосподарських споруд іншим водокористувачам. За рішенням Кабінету Міністрів України, відповідних рад – при визнанні водного об'єкта таким, що має особливе державне значення, наукову, культурну чи лікувальну цінність, а також у разі виникнення необхідності першочергового задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення. На вимогу органу, який видав дозвіл на спеціальне водокористування: при порушенні правил спеціального водокористування та охорони вод; при систематичному невнесенні збору в строки, визначені законодавством. Однак припинення права на спеціальне водокористування в усіх випадках здійснюється органом, що видав дозвіл на це водокористування. Припинення права водокористування тягне за собою і припинення всіх прав і обов'язків по використанню вод та їх охороні.

У процесі припинення права водокористування настають певні наслідки. Так, водокористувачам відшкодовуються збитки, завдані припиненням права або зміною умов водокористування, за винятком випадків, коли припинення права або зміна його умов були здійснені з вини водокористувача або за його клопотанням. Порядок відшкодування збитків, завданих водокористувачам

припиненням права або зміною умов спеціального водокористування [14], встановлений постановою Кабінету Міністрів України від 14.08.1996 р. Згідно з цим Порядком збитки відшкодовуються юридичними та фізичними особами, дії яких призвели до припинення права або погіршення умов спеціального водокористування. До таких дій, зокрема, належать: порушення ними правил спеціального водокористування та охорони вод, що спричиняє порушення прав, наданих іншим водокористувачам; порушення правил охорони і користування водами для потреб гідроенергетики, водного та повітряного транспорту, що спричиняє порушення прав, наданих іншим водокористувачам; передача водогосподарських споруд іншим водокористувачам; визначення водного об'єкта таким, що має особливе державне значення, наукову, культурну чи лікувальну цінність; дії, що спричинили погіршення умов першочергового задоволення питних та господарсько-побутових потреб тощо. Слід зазначити, що цей перелік не є вичерпним. Ці збитки не відшкодовуються у випадках, коли таке припинення (зміна умов) було здійснено з вини самого водокористувача чи за його клопотанням.

Визначення розміру збитків, завданих водокористувачам, чиї права на спеціальне водокористування були припинені, а також збитків, завданих водокористувачам внаслідок зміни умов спеціального водокористування, здійснюється згідно з чинним екологічним законодавством.

Проаналізувавши законодавчі приписи щодо визначення підстав і порядку виникнення та припинення права водокористування слід зазначити, що правове регулювання в зазначеній сфері відбувається на рівні як законів, так і підзаконних нормативних актів. Між тим було б доцільним визначити правове забезпечення цих питань лише на рівні законів, що в свою чергу відповідатиме ст. 92 Конституції України.

Список літератури:

1. *Андрейцев В. І.* Екологічне право : курс лекцій в схемах. Загальна частина / В. І. Андрейцев. – К. : Вентурі, 1996. – 218 с.

2. *Балюк Г. І.* Екологічне право України : конспект лекцій у схемах (Загальна і Особлива частини) : навч. посіб. / Г. І. Балюк ; М-во освіти і науки України. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 192 с.

3. *Боголюбов С. А.* Экологическое право : учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности «Юриспруденция» / С. А. Боголюбов ; Ин-т законодательства и сравнит. правоведения при Правительстве Рос. Федерации. – М. : НОРМА – ИНФРА-М, 2001. – 448 с.

4. *Бринчук М. М.* Экологическое право (право окружающей среды) : учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности «Юриспруденция» / М. М. Бринчук ; Ин-т государства и права РАН, Акад. прав. ун-т. – М. : Юристь, 2000. – 688 с.

5. Відомості Верховної Ради України.

6. *Вовк Ю. А.* Советское природоресурсное право и правовая охрана окружающей среды. Общая часть : учеб. пособие для студентов юрид. специальностей вузов / Ю. А. Вовк. – Х. : Вища шк., 1986. – 160 с.

7. *Дубовик О. Л.* Экологическое право : учеб. для вузов / О. Л. Дубовик, Л. Кремер, Г. Люббе-Вольфф. – М. : Эксмо, 2005. – 768 с. – (Российское юридическое образование).

8. Екологічне право України : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / М-во освіти і науки України, Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого ; за ред. А. П. Гетьмана, М. В. Шульги. – Х. : Право, 2009. – 328 с.

9. Екологічне право України. Академічний курс : підруч. для вищ. навч. закл. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, НАН України, Київ. ун-т права ; за заг. ред. Ю. С. Шемшученка. – К. : Юрид. думка, 2005. – 848 с.

10. *Колбасов О. С.* Теоретические основы права пользования водами в СССР / О. С. Колбасов ; Акад. наук СССР, Ин-т государства и права. – М. : Наука, 1972. – 221 с.

11. *Локтева Н. В.* Правове регулювання комплексного використання водних ресурсів Дніпровського басейну : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук : 12.00.06 / Н. В. Локтева. – К., 2007 – 19 с.

12. *Марахін Є. А.* Правове забезпечення використання земельних ділянок за цільовим призначенням : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. юрид. наук : 12.00.06 / Є. А. Марахін. – Донецьк, 2013. – 18 с.

13. Офіційний вісник України.

14. Про затвердження Порядку відшкодування збитків, завданих водокористувачам припиненням права або зміною умов спеціального водокористування : постанова КМ України від 14.08.1996 р. № 966 // Зібрання постанов Уряду України. – 1996. – № 16. – Ст. 453.

15. *Соколова А. К.* Флористичне право України: проблеми формування та розвитку : моногр. / А. К. Соколова. – Х. : Право, 2009. – 288 с.

Соколова А. К. Проблемы законодательного обеспечения права водопользования.

В статье проведено комплексное исследование правовых категорий и проблем, связанных с обеспечением осуществления права водопользования, проанализировано специфику арендного водопользования, сделан вывод о необходимости совершенствования экологического (водного) законодательства в сфере осуществления права водопользования.

Ключевые слова: экологическое право, экологическое законодательство, водное законодательство, право общего водопользования, право специального водопользования, арендное водопользование.

Sokolova A. K. Problems of legislative provision of water use.

This article presents a comprehensive study of legal categories and the problems associated with providing the right water, analyzes specific occupational water use, concluded the need to improve environmental (water) law in the area of water rights.

Key words: environmental law, environmental law, water law, the right to public water, the right of special water use, water use lease.